سیاست و حقوق

گزارش سخنرانی مراد ثقفی ۴
قانون مدنی را نابرابر نبینیم ۵

سیاست بین‌الملل

ارتباط و فرهنگ دموکراسی ۶
لبنان خواستار آتش‌بس شد ۷

سیاست بین‌الملل

از هیچ کشوری دستور نمی گیریم ۸
مجادله در آمریکا بر سر فروش اف-۱۶ ۹

افکار

پژواک در فضای تهی ۱۰

عقلانیت در سیاست خارجی

نبی‌الله ابراهیمی

با توجه به سرنوشت آنارشیک نظام بین‌الملل و بقا در چنین محیطی، امنیت به مهمترین دغدغه دولت‌ها تبدیل می‌شود، زیرا باقی ماندن شرط اصلی برای تحقق هر هدف دیگری است. دولت‌ها برای تامین خود با استفاده از ابزارهای دفاعی، با دیگران متحد می‌شوند و حتی به جنگ مبادرت می‌کنند. اما این اقدامات می‌تواند به ناامنی بیشتری ناشی از ظهور معمای امنیت منجر شود که ناشی از مسابقه تسلیحاتی و اقدامات متقابلی است که سایر دولت‌ها برای حفظ امنیت خود در برابر دیگران به آنها متوسل می‌شوند. به هر حال حفظ امنیت یا ترفیع امنیت ملی کشورها تا حد زیادی به عقلانیت وابسته است. چرا که دولت‌ها کنشگرانی خردورز هستند. این ناشی از تصویری یکپارچه و انسان‌گرایانه از دولت‌ها است که به واقع‌گرایان اجازه می‌دهد فرض کنند، دولت‌ها از عقلانیت به معنای محاسبه سود و زیان و استفاده از ابزار مناسب برای رسیدن به هدف برخوردارند. دولت‌ها با محاسبه سود و زیان در تصمیم‌گیری‌ها براساس آنچه کم‌هزینه‌تر و بیشتر به نفع آنها است عمل می‌کنند و حتی‌المقدور بهترین گزینه را برای رسیدن به هدف برمی‌گزینند و اگر چنین نکنند، ممکن است به بهای گزافی برای آنها منجر شود. به بیان دیگر یک دولت خردورز نباید تصمیمی بگیرد که هزینه پیامدهای آن بیش از سود آن باشد. اصولاً تصمیم‌گیری‌ها در حوزه استراتژیک باید براساس ملاحظه‌کاری (Prudence) صورت بگیرد چرا که فقدان این فعل در سیاست خارجی خصوصاً در حوزه امنیتی ممکن است به یک کار پرهزینه بدل شود، که ظرفیت‌ها و توانمندی‌های کشور مزبور را به استحاله می‌کشاند.

خلاصه مقاله

۱- حفظ امنیت یا ترفیع امنیت ملی کشورها تا حد زیادی به عقلانیت وابسته است. چرا که دولت‌ها کنشگرانی خردورز هستند.
۲- سیاست خارجی هر کشوری با محاسبه سود و زیان (عقلانیت) می‌تواند در قبال چنین اقدامی به استفاده مناسب از قدرت نرم جلوی افزایش هزینه در زمینه قدرت سخت را تا حد زیادی بگیرد.
۳- امروزه امری که می‌تواند تا حد زیادی برداشت‌ها و انگاره‌های جاری امنیتی شدن حوزه روابط بین‌الملل را تعریف کند تا حد زیادی همانا ذهنی بودن یا بین الاذهانی بودن و مسئله امنیتی سازی است.

اصولاً کشورهای جهان سوم با اقدامات خویش نوعی از منافع ملی را به سمت منافع «بدخیم» هدایت می‌کنند که این امر باعث می‌شود تا هنجارهای راهبردی و برداشت‌های واقع‌گرایانه جامعه بین‌المللی نادیده گرفته شود. اصولاً سیاست خارجی بر مبنای عقلانیت به ایفای نقش منافع ملی «خوش‌خیم» می‌پردازد.

■ **عقلانیت و مسئله هسته‌ای ایران**

فراز و نشیب‌های پرونده هسته‌ای ایران همواره در گیرودار یک مسئله امنیتی از سوی داخل و قدرت‌های خارج با تعریفی موسع همراه بوده است. این مسئله که از طرف آمریکا و کشورهای غربی برای منطقه خاورمیانه یک موضوع امنیتی تفسیر شده اولویت چشمگیر و موکد مسائل امنیتی به عنوان مسئله اصلی در سیاست خارجی و در کل روابط بین‌الملل است. در اینجا مسئله امنیتی شدن یک موضوع اقتصادی نیست بلکه تهدیدات جدی امنیتی است. یک موضوع امنیتی یک موضوع سیاسی بوده که در اثر فشارها و تبلیغات به این قاموس کشیده شده است. سیاست خارجی و دستگاه دیپلماسی هر کشوری برای اعاده یک موضوع امنیتی به یک موضوع سیاسی و تفسیر آن برای کشورهای منطقه و جهان باید پارامتر عقلانیت را سرلوحه کار خود قرار داده که البته این رهیافت با دشواری‌های زیادی همراه خواهد بود. بازتاب سیاست کاخ سفید در قبال پرونده هسته‌ای ایران در قالب سیاست دیپلماسی اجبارآمیز چندجانبه بوده است. چندجانبه به خاطر همراهی کشورهای خاورمیانه و اروپایی با سیاست آمریکا در قبال پرونده ایران تفسیر می‌شود. سیاست خارجی هر کشوری با محاسبه سود و زیان (عقلانیت) می‌تواند در قبال چنین اقدامی به استفاده مناسب از قدرت نرم جلوی افزایش هزینه در زمینه قدرت سخت را تا حد زیادی بگیرد. مدلول نظری اصلی در این مسئله آن است که نباید با برداشتی «جعبه‌گونه» با مسائل راهبردی و امنیتی برخورد کرد، چرا که این نگاه سلبی به ایجاد نوعی تناقص رفتاری سیاست خارجی و بالا رفتن هزینه‌ها و از دست دادن فواید منجر خواهد شد.

■ **عقلانیت و قدرت ملی**

بی‌تردید یکی از ویژگی‌های اصلی قدرت ملی نسبی بودن آن در روابط با زمان، موقعیت و کشورهای دیگر است. از این نکته نیز نباید غافل بود که قدرتمندتر بودن یا نبودن کشوری معین به کشور یا کشورهایی که معیار سنجش است بستگی دارد. مورگنتا در بحث از اشتباهات رایج در ارزیابی و سنجش قدرت، غفلت از نسبی بودن قدرت را یکی از اساسی‌ترین و رایج‌ترین خطاهای سیاست بین‌الملل می‌داند. «دولتی که در لحظه‌ای تاریخ خود را در اوج قله می‌یابد به طور خاص در معرض این وسوسه قرار می‌گیرد که نسبی بودن قدرت را فراموش کند. عقلانیت تا حد زیادی می‌تواند این وسوسه را تعدیل کرده و منطق واقع‌گرایی را به یک پارامتر تاثیرگذار در سیاست خارجی تبدیل کند. قدرت ملی امروزه فقط در ابزار نظامی خلاصه نمی‌شود و اقناع و احترام به نگرش‌های افکار عمومی و درک موقعیت ژئوپولتیک کشور و سنجش این قدرت ملی برای برخوردهای احتمالی با بحران‌ها یکی از منابع قدرت بسیار موثر و کارآمد به شمار می‌آید که همگی این شاخص‌ها می‌تواند بر مبنای عقلانیت نوعی راهبرد مشخص را تعیین کند. پژوهشگران و نظریه‌پردازان مختلف درباره این پیامد و مصادیق شکست در سیاست نکته‌ای بسیار مهم را بیان کرده‌اند. برخی از پژوهشگران سوءبرداشت و محاسبه نادرست قدرت ملی را مهمترین عامل ایجاد تنش و بحران در سیاست خارجی و روابط بین‌المللی دانسته و ادعا می‌کنند که این گونه خطاها شاید حتی به جنگ بینجامد.

■ **عقلانیت و تفاهم بین‌المللی**

امروزه امری که می‌تواند تا حد زیادی برداشت‌ها و انگاره‌های جاری امنیتی شدن حوزه روابط بین‌الملل را تعریف کند تا حد زیادی همانا ذهنی بودن یا بین‌الاذهانی بودن و مسئله امنیتی‌سازی است. این بحث یکی از پیش‌فرض‌های سازه‌انگاران (یکی از نظریه‌های روابط بین‌الملل) است. این بحث را می‌توان اینگونه تفسیر کرد که اقدامات دولت‌ها تا حد زیادی بستگی به ذهنیت آنها از درک و تفاهم بین‌المللی دارد. چرا که یکی دیگر از پیامدهای سوءبرداشت و محاسبه نادرست قدرت، ناکامی در استفاده از فرصت‌ها است. فرصت تفاهم به عنوان یک اقدام ذهنی مورد نظر سیاستگزاران تا حد زیادی انعکاس سیاست خارجی آن کشور محسوب می‌شود. کشوری که برنامه‌ریزی و سنجش و استراتژی خود را بر معیار دقیق قابلیت و توان خود و دیگران استوار نسازد، در بهره‌برداری از فرصت‌ها نیز ناکام خواهد بود و این بهره‌برداری جز با پرداختن به عقلانیت و تفاهم بین‌المللی میسر نخواهد شد. در پایان می‌توان اینچنین استنباط کرد که حوزه سیاست خارجی جز با عقلانیت (محاسبه سود و زیان)، ملاحظه‌کاری، سنجش قدرت ملی، درک تفاهم بین‌المللی، اهتمام به فرصت‌ها و بهره‌برداری آن نمی‌تواند به بسترسازی و تصمیم‌سازی بر مبنای منافع ملی نائل آید.

خبرها

احضار سفیر فنلاند به وزارت خارجه

ایسنا: با تداوم حملات ددمنشانه رژیم صهیونیستی به فلسطین و لبنان سفیر فنلاند که کشورش ریاست دوره‌ای اتحادیه اروپا را بر عهده دارد، به وزارت امور خارجه کشورمان احضار و مراتب اعتراض شدید ایران به وی ابلاغ شد. ایمانی مدیرکل اروپای مرکزی شمالی وزارت امور خارجه که روز پنجشنبه سفیر فنلاند را احضار کرده بود، با توجه به مفاد بیانیه ۲۶ تیرماه ۱۳۸۵ شورای وزیران اتحادیه اروپایی در بروکسل درباره بحران جاری در خاورمیانه چنین موضعی را نشانه بی‌توجهی در سیاست خارجی این اتحادیه در قبال تجاوزات غیرانسانی رژیم اشغالگر صهیونیستی اعلام کرد. وی اظهار داشت: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران از اتحادیه‌های اروپایی و کشورهای عضو می‌خواهد با احترام به حقوق بشر و پرهیز از نگاه‌های تبعیض‌آمیز به وظایف اخلاقی و انسانی خود برای تحقق صلح بر مبنای عدالت و مقابله با جنایات و تروریسم دولتی رژیم صهیونیستی علیه انسان‌های بی‌گناه عمل نماید. این مقام وزارت امور خارجه با اشاره به حملات رژیم صهیونیستی به مردم مظلوم فلسطین اظهار داشت: اعمال تحریم اقتصادی و سیاسی بر دولت حماس که محصول یک فرآیند انتخابی قانونی و کاملاً دموکراتیک در سرزمین‌های فلسطینی بوده است، تایید اقدامات رژیم صهیونیستی برای سرنگونی این دولت مشروع است، در حالی که اقدام غیرمتعارف رژیم صهیونیستی در ربودن مقامات دولتی و نمایندگان پارلمان و شهرداران مناطق مختلف فلسطین موجب توقف انجام وظایف این دولت منتخب مردمی گردید. در این دیدار متن مکتوب بیانیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران پیرامون موضع‌گیری اتحادیه اروپایی در قبال بحران خاورمیانه نیز به هیکی پرونن سفیر فنلاند در تهران ارائه شد. سفیر فنلاند در تهران با اظهار تاسف از وقایع پیش آمده در خاورمیانه گفت در اولین زمان این پیام را به هلسینکی منتقل می‌کند.

ظریف: رژیم صهیونیستی به هیچ یک از قواعد بین‌المللی پایبند نیست

ایسنا: در جریان نشست سفرا و نمایندگان دائم عضو سازمان کنفرانس اسلامی در سازمان ملل متحد بیانیه‌ای در محکومیت حملات رژیم صهیونیستی به لبنان تصویب شد. همچنین جواد ظریف نماینده دائم کشورمان نزد سازمان ملل متحد با اشاره به حملات ددمنشانه رژیم صهیونیستی به لبنان اظهار داشت که این حملات نشان داده که این رژیم و حامیانشان به هیچ یک از قواعد بین‌المللی پایبند نیستند.

باز هم مطمئن تر، باز هم ایمن تر، باز هم راحت تر . . .

سیستم لوله کشی
سوپرپایپ ۲

با تکنولوژی RTS

بالاترین طول عمر سیستم لوله کشی تا به امروز- مطمئن تر است...
- با تامین تجهیزات کنترل کیفی روز دنیا، باز هم ضریب اطمینان از کیفیت افزایش یافته است.
- مواد اولیه از جمله پلیمر مصرفی، چسب، مواد افزودنی باز هم مرغوب‌تر شده است.

مطمئن ترین آب‌بندی سیستم تا به امروز- ایمن تر است...
- مجهز به تکنولوژی RTS - ایمنی تست فشار- است.
- بدنه اتصال به صورت یکپارچه به لوله پرس می‌شود.
- با درنظر گرفتن شیارهای خاص بر روی حلقه، دقت و صحت پرس افزایش می‌یابد.
- به تبعیت از استانداردهای جدید آلمان در آبکاری اتصالات، قلع جایگزین نیکل شده است.

ساده‌ترین و سریع ترین نصب تا به امروز- راحت تر است...
- لوله و اتصالات سوپرپایپ ۲ به راحتی داخل هم جا می‌روند.
- نصب صفحه دیواری و جا انداختن زانودیواری به داخل آن به سادگی انجام می‌شود.

سوپرپایپ،
پیشرو در تولید مدرن ترین و کارآمد ترین سیستم لوله کشی امروز

● دفتر مرکزی و کارخانه: خلیج فارس، منطقه آزاد قشم، شهرک صنعتی تولا
● دفتر هماهنگی تهران: تلفن: ۸۸۷۵۶۱۶۹، دورنگار: ۸۸۷۳۱۱۵۹

سوپرپایپ اینترناشنال (سهامی خاص)
SUPERPIPE INTERNATIONAL

FA 85-112